

A LAP AZ E. M. E.
TULAJDONA**MÉHÉSZETI KÖZLÖNY**A LAPOT AZ E. M. E.
TAGJAI TAGSÁGI
ILLETMÉNY FEJÉBE
KAPJÁK.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
ATTILA-UTCA 10. SZ.Felelős szerkesztő és kiadó: TÖRÖK BÁLINT az E. M. E. főtitkára.
Főmunkatársak, mint az E. M. E. szerkesztő bizottságának tagjai:
dr. LÁSZLÓ MÁRTON, dr. BOGA LAJOS és BALÁZS PÉTER.TELEFON 158. SZ.
A LAP MEGJELENIK
HAVONKÉNT EGYSZER**Meghívó.**

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület igazgatóválasztmánya Kolozsvárt 1923. évi december hó 15 én délután 5 órakor az egyesület Attila-utca 10. sz. alatti hivatalos helyiségében rendes ülést tart, melyre a választmány tisztelt tagjait meghívja

Kolozsvárt, 1923. december hó 1-én

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki bejelentések.
2. Titkári jelentések.
3. Esetleges indítványok.

Az alacsony széles lép.

1. Lüftenegger erdésztanácsos Tirolban a széles lép előnyeit és hátrányait vizsgálva, így ír:

Minden tárgynak két oldala van és azért helyes megítélés szempontjából mindkét oldalról meg kell vizsgálni. A két oldalon értem az előnyt és a hátrányt. Elméleti megfontolások, valamint kísérletek biztos tudásra vezetnek. A kísérletek a méhészetben csak nagy gondnal és hosszabb időn keresztül végezve nyernek értéket, felületes kísérletek könnyen tévútra vezetnek, mert a méhcsaládok különféleképpen viselkednek, valamint az évek is különbözők.

Ezt előrebocsátva, lássuk az ugynevezett alacsony széles méhlépet. Az alacsony széles méhlép nem új. Amerikában Langstroth óta nagyban használják, Németországban nagyon elterjedt, sőt Badenben az országos egyesületnek a mértéke. Az alacsony széles méhlépnek mértéke körülbelül 20 cm. magas és körülbelül 40 cm. hosszú.

1. Az alacsony széles lépnek előnyei:

1. A gyorsabb népesedés tavaszkor azon körülménynél fogva, hogy a meleg az alacsony rétegben jobban megtartható, miáltal a fiasítási fészkek kora tavaszkor fekvő tojásalakban aránylag valamivel nagyobb mértékben kiterjed. Ez pedig mérvadó. Ha például a fiasítás csak egynegyed deciméternél kiterjedtebb, már körülbelül 1000-nél több dolgozó méh buvik ki. Ez minden fiasítási turnusnál még emelkedik.

2. A természetes őszkor előkészített ülési és fiasítási hely (a fészkek) a röplyuk körül található. Ezen helyzet az alacsony széles méhlépnél előnyösen változatlanul megtartható még hideg napokban is, mert a méhkészlet, mely egyenlő magasságban és egyenlő melegségben van, mindenkor elérhető, illetve időnként bővit-

hető. Más kaptárakban kénytelenek a méhek felfelé vagy egyik oldal felé utána mászni és így a természetes ülési helyét (a fészket) a röplyuk körül elhagyni, amellet a célszerűen elhelyezett himport is elhagyni, miért ez könnyen elromlik vagy egészségtelen lesz, mert a himpor csak a száraz fészkelési helyen marad jól meg.

3. Az alacsony széles méhlép a költőtérben, valamint a mézürben is, mint egységes mérték igen előnyös, mivel az alacsony mézür nem hat melegemésztően. Mihelyt a fiasítás nagyban kiterjed, a már behozott mézet a méhek a mézürbe viszik, ahonnan a vízintes méhrács alkalmazása folytán fiasítás is himpormentesen kivethető és pedig majdnem teljesen, ha a fiasítást a költőtérben lefelé alkalmazott rács által összeszorítottuk.

4. A lehetőség, hogy a mézet majdnem teljesen kivethetjük, különösen akkor a legnagyobb értékű, amikor a behozott méz vérhast okozó részt tartalmaz, amely más kaptárakban, nagyrészt a fiasítási ürben marad. Bizonyára hiányzik ezáltal a kiteleléshez szükséges mézmennyiség, de a hiány pótolható cukor által vagy cukor és egészséges tavaszi méz keverése által.

5. A 2. és 4. pont alatt felhozott előnyök jó kitelelést biztosítanak.

6. Középfal drótozása nem szükséges.

7. Újnyi műlépszalaggal ellátott keretet a rajok gyorsan szép építménnyé egészítik ki. Egy kis hereépítmény az egyik szögleten nem árt, sőt szükséges.

8. Átmenetileg gyengébb családok az alacsony lépen elég jól gyarapodnak, míg nagyméretű lépen csak vegetálnak. *Ezért az alacsony lépek igen alkalmasok kis rajok részére.*

Az alacsony széles lép alkalmazásával az új iskolának (Gerstung) azon feltevése, hogy legfelsőbb törvény szerint a méh gömb alakban tenyészik, megcáfoltatik, mert csak addig vesz a méhcsalád gömbalakot fel, míg csak úgy bírja a neki szükséges meleget biztosítani. Mihelyt azonban a kellő melege másképp van biztosítva, elhagyja a gömbölyded, illetve tojásdad állapotát úgy az építkezési módja, fiasítási kiterjesztése, valamint eleséghelyezése tekintetében. A méh fiasít hosszú szalagon utolsó szeletig, ha a kellő meleg biztosítva van.

Ha tehát a méheknek a kellő meleget biztosítani tudjuk, a gömb alakjából kiszámított, állítólag egyedül helyes méretet elhagyhatjuk és olyan méretet választhatunk, amely gazdasági tekintetben több előnyt nyújt.

Épen ezt nyújtja az alacsony széles lép,

ha melegtartó kaptár által a kellő meleget biztosítjuk. A mérete legyen mintegy 40×20 cm. belsővilággal a fiasítási és a mézürben egyaránt, a keretszám a népesség szerint.

II. Hátrányok:

1. Azt állítják, hogy az alacsony széles lép nem felel meg a méheknek, sőt természetellenes. Ellenkezőleg, épügy megfelel a méheknek, mint az állítólag egyedül helyes mérték vagy a köbmérték, ha a kellő meleg egész éven át biztosítva van.

2. Korai gyors kifejlés miatt a méhek ilyen kaptárakból szívesen és gyakran rajoznak, ami a mézgyűjtést az erőparálás folytán apasztja. Ezen hátrány csak a természetes építési ösztön következménye. A keretalkalmazással egy jól megfontolt kezelés a rajzást az ártalmatlanságig gátolja, például a keretszám szaporítása által, a mézür alkalmazása, a fiasítás megszorítása által, esetleg a nép kiegyenlítése által!

3. Hogy a fiasítás a mézürbe ne terjedjen, rácsot kell alkalmazni. Ezen kis hátrány megvan, de az a kevés munkatöbblet a rács feltevésénél jól működő berendezkedésnél nagyon csekély és a rács megszerzésével járó kiadás igen csekély.

4. Előfordul, különösen, ha a fiasítás is megszorított, hogy majdnem minden méz a felső és hátsó mézürbe kerül, úgy, hogy ha azt kiemeltük, a népnek alig marad valamicske méze és esetleges rossz időben, amikor semmitsem gyűjthet, éhenpusztulhat. Ezen hátrány elméletileg fennáll, ámbar még nem jutott tudomásomra, hogy egy nép ezen oknál fogva tényleg éhen halt volna. De melyik méhész mérászeli a méheit az utolsó mézcseppig kifosztani? Elvileg az időnkénti mézpörgetésnél a mézürben az első és utolsó mézlépet meghagyom serkentés céljából, hogy a nép újra megtöltsse a mézürt mézzel. Az utolsó mézkivétel után nyomban a mézpótlás következik a fiasítási ürben. Azon elv, hogy a mézkivételnél a méhet soha sem szabad teljesen megabolni, minden méhész tudatában van, épügy, mint a jóról és a rosszról való fogalom. Ezzel számolni is kell. Ne tartsunk senkit sem ok nélkül bolondnak és rossznak.

5. Az ellenesek által nem tagadott aránylag nagyobb mézterméssel szemben megfelelően több eleség nyújtandó, hogy a méheknek kellő téli készletük legyen. Ezen ellenvetés csak megszorítással fogadható el, mert a nagyobb méztermelés részint a gyorsabb tavaszi fejlődésen, részint a fiasítás megszorításán alapszik.

6. Azt is állítják, hogy a népnek nagyobb fiasítási ürben, mint pl. a kőkaptár, *Dadont-*

Gerstung-méret stb. némelykor több eleség, adatik, mint amennyi egy alacsony léppel ellátott kaptárba az áttelelési téren egyáltalán helyet talál. Hét-nyolc 40×20 cm. méretű lépben, ha félig töltve vannak, tíz kiló méz, sőt több is van, amely mennyiség elegendő arra, hogy a nép egész májusig minden körülmények között pótlás nélkül élhessen és fiasíthasson.

Ha a felhozott előnyöket és hátrányokat mérlegeljük, az előnyök szó nélkül felülmúlják a hátrányokat az alacsony széles lép javára, ha a lépet helyes gazdálkodási módon használjuk. A hosszú éveken át végzett kísérletek szembe-
tűnően bebizonyították, hogy az alacsony széles lép úgy a magas lépet, mint a köb-méretűt is aránylagosan túlszárnyalja a méz-termésben. Nem kételkedem abban, hogy az alacsony széles lépnek nagy jövője van.

Brassó.

Horváth György,

Tudnivalók a méhészcukor kiosztásáról

A cukorkiosztás ügyében egyesületünk 797—1923. szám alatt a következő körlevelet küldötte a cukrot igénylő méhésztársak címére:

Tisztelt Méhésztárs Ur!

A mézelés szempontjából az 1923. esztendő is inséges volt. Az E. M. E. ezért a folyó évben is gondoskodott a méhek etetésére szükséges cukor beszerzéséről. A cukorárak maximálása és a cukorközpont megértésének hiánya folytán azonban az idén nem tudjuk a cukrot oly nagy árkülömbéssel adni, mint az előző években. Tekintettel azonban arra, hogy a cukorárak kb. január közepén — miként 1921, 1922 és 23-ban is — a főzés befejezésével előreláthatólag újból és lényegesen emelkedni fognak, ajánljuk, hogy szükségletét ne mulasztja el a kedvező alkalommal, bár részben biztosítani. Méhcsaládonként 5 kg. cukrot számít az egyesület.

Az idén kétféle cukrot vásároltunk és pedig fehér kristályt és a tavaly is jól bevált barna kristályt. *A fehér kristálycukor ára Kolozsvárt átvéve 26.50 L. Marosvásárhelyt átvéve 25.50 L. A barna kristálycukor ára 25, illetve 24 L. kilogrammonként.*

A cukor ára dec. hó 15-ig beküldendő az „Erdélyrészi Méhész Egylet Cluj—Kolozsvár Str. Andrei Muresan—Attila-u. 10. sz.” címére.

Nagyobb gócpontokra, amilyenek pld. Dés, Torda, Nagyvárad, Kézdivásárhely, Nagyenyed, Arad, Székelyudvarhely stb. nagyobb tételeket fogunk cukrot küldeni, miként a megelőző években is tettük. Kérjük sziveskedjék tudatni, hogy a cukrot melyik legközelebb eső gócponton óhajtja átvenni. Kivánatra külön nb. címére is készséggel elküldjük.

Oly megrendeléseket, amelyeknek értékét a feladó előzetesen nem küldi be, figyelembe nem vehetünk.

Kolozsvár, 1923. november hó 26.

Méhésztársi üdvözléssel:

Báró Jósika Gábor sk. Török Bálint sk.
elnök. titkár,

Levél a Szerkesztőhöz.

Folytatás.

Nyáron át is észlelhetjük hátrányait az alsó röpnyekkel bíró kaptároknak.

A méhek a fészket a felső-röpnnyilású kaptároknak is, mint a többiekben, a röpnyük közelében rendezik be; mézfőlöslégüket pedig hátul, az ablak felé és lent a harmadik és esetleg negyedik keretsor lépjeibe helyezik el. A fiasításuk fölé nem mindig gyűjtenek olyan nagy mézkoszorút, hogy azon bizton ki is telhessenek; azért beteleléskor úgy kell cselekednünk, hogy a felső-keretsorba, elől a röpnyük mellé, egy teljesen üres és utána 1—2 kevésbé mézes, inkább virágporos lépet tegyünk; azután pedig 5—6, vagy akár 7 egészen mézes és teljesen befödöttet. — A 2-dik keretsorba, a homlokfalhoz, szintén kevésbé mézes s inkább virágporos lépet helyezünk; ezek után tegyük be a fiasításokat s tovább: félig-meddig — fődött és fődellen — mézeseket. A kipörgetett mézes lépeket, ha még van hely a két felső keretsorban, leghátul és az alsó keretsorokra adjuk be, kitakarítás végett; s amikor ez megtörtént, kiszedjük, a 2-dik keretsor alá betoljuk a reteszdeszkákat, föltesszük az ablakokat és eldugdossuk a nagyobb réseket. Így a család részünkről a legjobb móddal van tételre elrendezve. Az apróbb réseket a méhek maguk propollisszal tömik s kitőnően telnek.

A röpnyük mellé azért nem szabad mézselepet tennünk, hogy a méz illata a rablókra ne csábítsa a családra. Egyébként a méhek maguk sem helyeznek oda soha mézet. És itt megemlítem azt is, hogy a felső-röpnnyilású kaptároknak a méhek mindig jobban és sikeresebben védekeznek a rablók ellen, mint más röpnyilású kaptárbeliek; mert ameddig csak ősszel egyáltalán kijárhatnak, — mindig tömegesebben tartózkodnak a röpnyilásnál s a kutató idegeneket egy-kettőre visszaverik. Ugyanezért a molyepkéék sem lopózkodhatnak könnyen be, hogy petéiket a kaptárba rakják.

Enyhe télen az alsó-kijáratu kaptár felső-részében, olyan magasabb fokúra melegszik a levegő, hogy a méhcsalád tulkorán, nagyobb terjedelemben elkezd fiasítást nevelni; s ha aztán később nagy hideg áll be, a nép ismét összehúzódik s a fiasítás egy része fődellen, melengetlen marad; ez elhal, rohadni kezd s beülhet a telepre a legnagyobb veszedelem, — a költésrothadás. Másrészt pedig, a család a mézkészletét időelött elfogyaszthatja a sok fiasítás táplálására s mielőtt kinyílnék a tavasz, éhen pusztulhat el, hogyha a méhészt idejében észre nem veszi a bajt. — Ez az eset a felső-röpnnyilású kaptárban elő nem fordulhat, ha bármennyire enyhe is s tél. Mert ha a kaptár levegője napközben kissé jobban fölmelegednék is, éjszakánként — mivel azok mégis csak jó hűvösek — mérsékelődik; vagyis: a meleg egyrészt ki- és helyébe a hűvösnek beáramlása folytán, lehül annyira, hogy az anya sem petézik oly tág körben, mint az alsó kijáratu kaptárban, amelynek a felső-részébe az enyhe téli éjszakák hűvösebb levegője nem hatolhat könnyen fel, hogy azt mérsékelje.

A felső-röpnnyilású kaptárokból a méhek tavaszi, lisztulási kiröpülése is korábban és sikeresebben történik meg, mint az alsó-röpnnyilásúakból, mivel a felső-röpnnyiláson hamarabb

észreveszik azon napsugaras meleg, déli órákat, amikor a kiröpülést megkockázhatják. S mivel tavaszfelé a fészkek rendszeren a röpnyilás közelében van, néhány lépéssel már kint vannak a meleg napsugárban; egy pár pillanatilag tartó ide-oda röpködés közben, végzik a tisztulásukat s midőn visszatérnek, ép oly hamar bejutnak ismét, a meleg otthonba. Így tehát nem is pusztulhatnak sokan el.

Meg kell még azt jegyezni, hogy a nyári nagy melegekben sem szenvedhetetlen a felső-röpnnyilású kaptároknak a hőség; mert amennyiben az a röpnyükön magától ki nem áramlanék, hogy egy kissé hűvösebbnek adjon helyet, a méheknek a szellőztetés könnyű. Mennyivel nehezebb szegény alsó-röpnnyilású kaptárbelieknek, hogy szárnyaik rezgetésével a lakásuk felső-részébe felszorult könnyű, forró levegőt levonják!

Az eddigiekben a felső-röpnnyilású kaptárak előnyeit tárgyaltam és most elmondom a hátrányait. A méhek a szeméjükkel s elhalt testvéreiket nem hordhatják ki könnyen a lakásukból. Amint ezzel foglalkoznak, hogy a röpnyük felé csipeljék, nagyjából elejtik s azok lehullanak a kaptár aljára. A méhészteladatok tehát, hogy azt onnan minél gyakrabban kikaparja. Amint a tél folyamán fölfelé haladnak a méz után, a közben elhalt méhek amint a csomóból lehullanak, a fészkek alatt, a lépközökben fennakadnak s ezeken fennakad, felgyülemlik a mézessejfüdelek lerágása által származó viaszmozsalék is, minekfolytán egyes lépközökben tavaszra olyan nagy eldugulás keletkezik, hogy azt a méhek megbontani s s letakarítani, néha nem is képesek. E bajon segíteni a méhészteladatok tavaszkor, olyan meleg időben, amidőn kaptárt kibontani már szabad. Egyéb, lényegesebb hátrányát a felső röpnyilású kaptároknak, nem tudom.

Még a közép-kijáratu kaptárokról kellene egyet-mást elmondanom. De hát ez nem sok; csak annyi, hogy ezekben is a fészkek nyáron át a röpnyük közelében van; a mézet pedig a méhek fent is, lent is helyezik el. A főlösléget alulról vesszük el; fönt nekik hagyjuk s ezzel egyben kellő módon el is vannak rendezve tételre. Egyébként pedig a közép-röpnnyilású kaptárak egyesítik magukban az alsó- és felső kijáratu kaptároknak úgy az előnyeit, mint a hátrányait.

Kedves Szerkesztő Barátom! Kérésedre ezekben mondhattam el lehetőleg mindazt, amiket az alsó-, felső- és középső kijáratu kaptárak előnyei és hátrányairól, a méhészteladatok való foglalkozásom hosszú ideje alatt tanultam tapasztaltam. Ismétlem, hogy nem jelentem ki egyiket sem egyedüli, feltétlenül jónak, hanem kedves Tagtársainkra bízom, hogy a háromféle-kijáratu kaptár közül, tetszésük szerintivel méhészteladatoknak.

Melyekulán maradtam irántad és kedves Tagtársaink iránti érzett őszinte baráti és méhésztársi szeretettel

Baldzs Péter.

A „Hangya” című mellékletet szerkeszti:

DR. SZENT-IVÁNYI ÁRPÁD.

A melléklet tulajdonosa:

A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA, NAGYENYED.

Kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

2. E. E. titkára.